

Debuut Acteur Gijs Scholten van Aschat stort zich naast film en toneel op

de literatuur en schreef de novelle 'Beretta Bobcat'

'Het schrijversvak valt me niet tegen'

Acteur Gijs Scholten van Aschat, binnenkort te zien in het toneelstuk *Na de repetitie/Persona*, is nu ook auteur. Hij schreef de novelle *Beretta Bobcat*. 'Ik hoopte altijd dat er een schrijver in mij woonde.'

MAARTEN MOLL

Het begon met een een rondje sparen. Zoon Jeroen ging naar de Film-academie, en Gijs Scholten van Aschat oefende samen met hem. Ze gaven elkaar schrijfpodochten en becommentarieerden de resultaten.

"Schrijf een scène tussen twee mannen in een auto, bijvoorbeeld," zegt Scholten van Aschat (1959) in Café Americain, op een steenworp afstand van de Stadsschouwburg waar hij straks moet repeteren voor Ingmar Bergmans *Na de repetitie/Persona*. "Of: schrijf een kort verhaal van vier bladzijden over je eerste moord."

Die schreef hij. En die pagina's kwamen van pas toen Scholten van Aschat, die in 2011 werd uitgeroepen tot de persoon met de mooiste voorleesstem, het verzoek kreeg om voor de Week van het Luisterboek 2012 een cd in te spreken.

"Daar kwamen we niet helemaal uit. Tot ik zei dat ik thuis nog wel iets had liggen. Dat was die opdracht over die eerste moord. Maar die vier pagina's waren natuurlijk niet genoeg. Toen moest het echt gebeuren. Ik hoefde niet te repeteren, mijn vrouw was op vakantie, dus kon ik goed doorwerken. Binnen vier weken had ik de tekst voor een anderhalf uur durende luisterboek geschreven."

Die is nu omgezet in de novelle *Beretta Bobcat*, waarmee hij in de letteren debuteert. Daarin draait het om een naamloze jongen, meneer Drille die van zijn vrouw af wil en een pistool (een Beretta Bobcat). Natuurlijk komen die drie bij elkaar, en ontploft zich een mooi, opzienbarend, verma-

kelijk verhaal.

"Nee, het schrijven viel me niet tegen. Toneel en film hebben me veel geleerd over ritme en dialoog. En toen ik die vier pagina's over een eerste moord had geschreven, dacht ik al: goh, ik zou nog wel door willen met dit karakter. Ik vond het zo leuk. Je voelt je een god in de wereld. Je mag

scheppen en dood laten gaan. Ik maakte gebruik van een ik- en een hij-perspectief, en ik vroeg me af of dat wel mocht. Maar dat is het mooie van literatuur; alles mag! Dat is een prettig gevoel."

"Ik hoopte altijd dat er een schrijver in mij woonde. Die illusie koesterde ik."

Hij zwijgt even, kijkt naar het exemplaar van *Beretta Bobcat* dat voor hem ligt.

Nu is hij schrijver.

"Nou ja, het probleem is dat als ik faal, ik die illusie kwijt ben, begrijp je?"

Gefaald heeft hij niet. *Beretta Bobcat* zit vol mooie zinnestjes – 'een saxofoon blaast tonen die aaien langs je oor' – en verrassende, vernuftige tijdsprongen. Spannend. Scholten van Aschat kleedt het verhaal aan met elementen uit het einde van de jaren zestig, begin jaren zeventig. Het televisieprogramma *Rikkie en Slingertje* speelt een rol, en de Citroën DS Pallas Athene. "Ja, dat is mijn jeugd. En ik ben wel en niet het jongetje, en wel en niet meneer Drille. Je bent alles wat je schrijft, toch?"

Hij is ook niet echt bevreesd voor de recensies, die, zegt hij, vast frases als 'acteur moet zo nodig boek schrijven' zullen bevatten.

"Voor ik het durfde te publiceren, heb ik het eerst wel iemand laten lezen. Ik heb het aan een vriend gegeven, een schrijver. Wie? P.F. Thomése. Die acht ik hoog. Hij zei: 'Ja! Dus als hij het goed genoeg vindt ...'"

Dan zegt hij dat hij het opwindend vond, schrijven. "Heel opwindend! Ik merkte dat ik bezweet raakte tijdens het schrijven. Niet van het denken, maar van de opwindend."

"Wat krijgen we nou? dacht ik. Ik liet me meevoeren, mijn personages dirigeerden me. Opeens liet ik Ada,

de vrouw van meneer Drille, zeggen dat ze naar de kapper ging. Dat had ik helemaal niet bedacht, maar het kwam heel goed uit, want het paste perfect in zijn plan haar uit de weg te ruimen! Jezus! En dan laat ik hem ook nog denken: zonde van het geld. Dat vind ik dan weer geestig."

Als je schrijft, moet je het lef hebben dicht bij jezelf te blijven en te doen wat je zelf mooi vindt, zegt Scholten van Aschat.

"Ik ben geneigd een verhaal te vertellen dat ook moet vermaken. Het wanstaltige en het geestige hoeven elkaar niet uit te sluiten. Maar dan liever in de stijl van de gebroeders Coen dan in de stijl van de *Star Wars*-films. Tragikomisch als in de boeken van Tsjechov, Tucholsky, Bukowski en Carver. Dat vind ik spannend."

Hij is een enorme lezer. Ian McEwan is een favoriet en John Banville. En de Amerikaanse giganten van het korte verhaal; Raymond Carver, John Cheever, Richard Yates, F. Scott Fitzgerald.

"Dat lezen is begonnen op mijn zestiende, toen ik als vakantiewerk vaten moest vullen bij Akzo in Amsterdam-Noord. Het duurde twee uur voor zo'n vat vol was. Ik heb stapels Hemingway gelezen.

En Graham Greene, daar was ik ook gek op."

Neemt zijn novelle in handen. "Ja, dit smaakt wel naar meer. Maar ik moet nu veel repeteren, en maandag vertrek ik met Toneelgroep Amsterdam naar New York om *Romeinse tragedies* te spelen."

Enthousiast en zeer blij: "Ik heb kaartjes geregeld voor het stuk *Glen-garry Glen Ross* op Broadway! Met Al

20

kunst & media 23

Excuses Metro voor column

Pacino! Fantastisch!”

De acteur Gijs Scholten van Aschat geeft de schrijver Gijs Scholten van Aschat rust. Maar de schrijver is niet nu al opgedroogd. Mooi vooruitzicht.

Gijs Scholten van Aschat: Beretta Bobcat. Atlas Contact, €9,95

‘Ik voel me een god in de wereld. Ik mag scheppen en dood laten gaan’

Gijs Scholten van Aschat: ‘Voordat ik durfde te publiceren, heb ik mijn verhaal aan een vriend laten lezen. Wie dat is? P.F. Thomése. Die acht ik hoog.’

FOTO JEAN-PIERRE JANS